

แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของศาสนจักรของพระเยซูคริสต์
แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย

**An Approaching of Social Welfare of the Church of
Jesus Christ of Latter Day Sains**

เพ็ญจันทร์ ล้อสีทอง (Penchan Lorsithong)

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Student, Doctor of Philosophy (Public Administration), Rangsit University

E-mail: itfitrade@gmail.com

Received: 7 November 2019

Revised: 18 November 2019

Accepted: 26 November 2019

บทคัดย่อ

การจัดสวัสดิการสังคมโดยศาสนาจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย พบว่า หลักการสำคัญในการดำเนินงานสวัสดิการโดยศาสนาจักร คือ การทำให้สมาชิกมีความรักกันมากขึ้น ดูแลกันมากขึ้น ซึ่งเกิดจากแก่นคำสอนของศาสนา ความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า และการมาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของศาสนาจักร หลักการสำคัญของการดำเนินงานสวัสดิการใช้หลักให้ผู้ที่จะรับความช่วยเหลือได้พิจารณาตนเองว่าสามารถพึ่งตนเองได้เพียงใด ศาสนาจักรมีโครงการสวัสดิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา การทำงาน แต่ต้องเริ่มจากความพยายามของบุคคลนั้นๆ

งานสวัสดิการของศาสนาจักรจะช่วยเพื่อนมนุษย์ใน 2 ทาง คือ ทางจิตวิญญาณ และทางโลก ทางด้านจิตวิญญาณ คือ การที่ศาสนาจักรจะสอนให้พึ่งพาตนเองสอนการควบคุมอารมณ์ความคิด ให้มีความรักต่อพระเจ้าเพื่อให้ส่งต่อความรักไปยังเพื่อนร่วมโลก ศาสนาจักรของพระเยซูคริสต์วิสุทธิชนยุคสุดท้ายจะสอนเรื่องของการความรัก การให้อภัยว่าเป็นเรื่องสำคัญ สอนให้คนเข้าใจถึง 2 ข้อใหญ่ คือ รักพระผู้เป็นเจ้าก่อนและรักเพื่อนบ้าน คำว่าเพื่อนบ้านเริ่มจากคนในครอบครัว สอนให้เรียนรู้ในการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง ให้เข้าใจชีวิต สามารถวางแผนของความรอด ส่วนทางโลกนั้น คือการให้ความช่วยเหลือที่จับต้องได้ เช่น การบริจาคทรัพย์ อาหาร เครื่องใช้จำเป็น การให้ทุนการศึกษา การสอนงาน

รูปแบบการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมของศาสนจักรในการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าการดำเนินงานสวัสดิการของศาสนจักรมีขั้นตอนการดำเนินงาน มีการแบ่งประเภทของสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ มีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยระบุผู้รับผิดชอบ ลักษณะของกิจกรรม และเมื่อเสร็จงานก็จะมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน สำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมาจากความร่วมมือของสมาชิกศาสนจักรซึ่งเข้ามาทำงานด้วยความศรัทธา บางโครงการผู้ปฏิบัติงานไม่มีค่าตอบแทน เงินที่ใช้ทำกิจกรรมจะได้จากการเสียดสของสมาชิกศาสนจักร ผู้มีรายได้มีฐานะจะแบ่งปัน เรียกว่า “การปันส่วนสิบ” คือการนำเงิน 10% จากเงินขอยอดรายได้ที่หาได้ในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน หรือแต่ละปีของตนนำมาบริจาค 10% ของรายได้ โดยมีความเชื่อว่า เงินทั้ง 100% นั้นพระผู้เป็นเจ้าประทานให้เรา ดังนั้น เราจึงคืน 10% ให้กับพระองค์

คำสำคัญ: แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม, ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์

Abstract

Providing social welfare by the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints found that an important principle in carrying out welfare services by the Church is to increase members' love. Take care of each other more caused by the core teachings of religion faith in god and coming together to carry out Church activities. The key principles of welfare proceedings apply the principles for people who will be helped to determine how well they can be self-reliant. The Church has welfare programs to improve the quality of life, education, and work, but must begin with the efforts of that individual.

The welfare work of the Church helps fellowmen in two ways: spiritual and secular. Spirituality is that the Church teaches to be self-reliant, to teach control of emotions. To have love for God in order to pass it on to your world mates. The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints will teach about love. Forgiveness is important to teach people the two main points: love God first and love your neighbor. The word "neighbor" starts with family members. Teaches to learn to manage one's emotions, to understand life can plan of salvation. As for the secular to is to provide tangible assistance such as donations of food, necessities funding for education, coaching, etc.

The pattern of welfare and participation of the Church in the provision of social welfare found that the Church's welfare operations have procedures. There are an assortment of welfare assistance. There is a clear operational structure. By specifying the responsible person, Activity and when the work is finished, The performance will be evaluated. For personnel, the work comes from the cooperation of

Church members who come to work in faith. In some projects, workers do not have compensation. The money spent on the activities will come from the sacrifice of the members of the Church. Income people are entitled to share the so-called "ration ten", which is to bring 10% of the amount of income that can be obtained each day, week, month or each year to donate 10% of the income by believe that all 100% of the money is given to us by God, so we return 10% to him.

Keywords: Social welfare of the church, Jesus christ of latter day sains

บทนำ

สวัสดิการเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ต้องการชีวิตที่ดีและมีคุณภาพ ดังนั้นสวัสดิการจึงเป็นตัวชี้วัดของสังคมที่มีประชาธิปไตย การจัดสวัสดิการในระยะแรกมักให้บทบาทแก่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งก็ได้รับการวิพากษ์ให้มีการทบทวนบทบาทของรัฐ เพราะประเภทและลักษณะบริการสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่อาจไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง รวมทั้งไม่สามารถทำให้เกิดการพึ่งตนเอง และความยั่งยืนในการจัดสวัสดิการอย่างแท้จริงการจัดสวัสดิการในปัจจุบันมีอยู่ 2 รูปแบบที่สำคัญ คือสวัสดิการชุมชน ซึ่งดำเนินงานอยู่บนหลักการที่ว่า “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2552) มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนตามกระแสพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง สวัสดิการชุมชนใช้หลักการ “การมีส่วนร่วม” เป็นเครื่องมือในการรวมคนที่มีอุดมการณ์ เป้าหมาย และความต้องการที่ตรงกัน เพื่อหารูปแบบการจัดสวัสดิการภาคประชาชน เป็นการจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่ครบวงจรตั้งแต่เกิดจนตายให้แก่สมาชิกกองทุนเท่านั้น รูปแบบที่สองคือสวัสดิการโดยท้องถิ่นและภาครัฐ ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบของการสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ และมักจะติดขัดกับระเบียบหลักเกณฑ์วิธีการที่ค่อนข้างเคร่งครัด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีระบบการจัดสวัสดิการทั้งสองรูปแบบ แต่ในความเป็นจริงนั้นยังมีประชาชนซึ่งเป็นผู้ยากลำบากอีกจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการทั้ง 2 รูปแบบโดยที่ที่สำคัญจึงมีอยู่ว่าจะทำอย่างไรที่จะอุดช่องว่างระหว่างการจัดสวัสดิการ โดยภาครัฐและสวัสดิการภาคประชาชนให้แคบลงให้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงมีการจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ที่ไม่ขึ้นกับภาครัฐ องค์กรเหล่านี้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จากกลุ่มเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งได้แก่ มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคม หรือมีผลงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม เช่น การบริการสังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การฝึกอาชีพ นันทนาการ และกระบวนการยุติธรรม ฯลฯ การทำงานครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริม การพัฒนา การสงเคราะห์ การคุ้มครอง การป้องกัน การแก้ไข และการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งได้รับการรับรองให้

เพ็ญจันทร์ ล้อสีทอง

ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ซึ่งข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ระบุว่า ประเทศไทย มีจำนวนองค์กรสาธารณประโยชน์ ตาม พ.ร.บ. นี้ทั้งสิ้น 3,654 องค์กร โดยมีการจำแนกเป็นองค์กรภาคเอกชน 2,545 องค์กร มูลนิธิ 633 องค์กร สมาคม 476 องค์กร ทั้งนี้กระจายอยู่ในภาคกลาง 991 องค์กร ภาคเหนือ 871 องค์กร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 800 องค์กร ภาคใต้ 750 องค์กร กรุงเทพมหานคร 242 องค์กร (สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม, ม.ป.ป.)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมโดยศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชน - ยุคสุดท้าย (มอรมอน)
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมของสมาชิกของศาสนจักรในการจัดสวัสดิการสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีสวัสดิการสังคม

นักวิชาการต่างประเทศ เช่น John Turner (1974) ให้นิยามคำว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานมั่นคง โดยครอบคลุมบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างบุคคลให้สามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการพยายามขจัดภาวะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป โดยสรุปนักวิชาการด้านสวัสดิการสังคม มักแยกสวัสดิการทางสังคมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. สวัสดิการเศรษฐกิจหมายถึงการกินดีอยู่ดีของคนในสังคมเช่นมีรายได้ทรัพย์สินที่ครอบครอง สถานะทางภาษีและดัชนีอื่นๆ (รายได้ประชาชาติ รายได้ต่อหัว)

2. สวัสดิการที่ไม่ใช่เศรษฐกิจหมายถึงการกินดีอยู่ดีมีสุขของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางชีวภาพสภาพอารมณ์จิตใจและสภาวะมาตรฐานดังนั้นคนจนที่มีรายได้น้อยมักจะมีปัญหาสุขภาพกายและจิตใจที่ไม่ดีจึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการบริการทางสังคมจะมีงานของรัฐและเอกชน โดยเน้น สิทธิความเท่าเทียมกันบริการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในสังคม การพัฒนาสังคมโดยรวมทั้งระบบความมั่นคงของสังคมและบทบาทหน้าที่ในการจัดสวัสดิการให้กับสังคม

ถือเป็นหน้าที่สำคัญของภาครัฐ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของรัฐแต่เดิมนั้น คือ การป้องกันประเทศและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ หน้าที่ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในนั้น ได้แก่ การป้องกันมิให้ฝ่าฝืนกฎหมายและปราบปรามผู้กระทำความผิด แต่ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของรัฐได้ขยายตัวออกไปเป็นอันมาก ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐไม่เพียงแต่มีหน้าที่ป้องกันมิให้พลเมืองละเมิดต่อกฎหมายและป้องกันประเทศจากศัตรูภายนอกเท่านั้น แต่รัฐยังต้องมีหน้าที่ในด้านการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีหน้าที่ดูแลทุกข์ สุข สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งบทบาทสมัยใหม่นี้เรียกกันว่า “รัฐสวัสดิการ”

ในความหมายกว้าง สวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ กีฬาและนันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

จากคำนิยามนี้แสดงให้เห็นถึงระดับของการจัดสวัสดิการว่ามีหลายระดับ จากระดับป้องกัน แก้ไข พัฒนา และส่งเสริม ดังนั้น การจัดสวัสดิการจึงมีความรอบด้าน หลากหลาย ทำให้บริการที่จัดให้มีนั้น ต้องมีอย่าง “ครบวงจร” หรือเป็นองค์รวม (Holistic) และเป็นรูปธรรมนั้น จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จและตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอทั่วถึง

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

หลักการและแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีดังนี้ (สมนึก ปัญญาสิงห์, 2532)

1. ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนยอมรับเป็นเรื่องใหม่ก็ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นความสนใจ สร้างความเข้าใจให้ประชาชนยอมรับในความจำเป็นและประโยชน์จากการทำกิจกรรมเหล่านั้น

2. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่มเพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในชุมชนต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนที่จะดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสภาพภายนอก ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและต้องสามารถทำต่อไปเองได้เมื่อการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง

4. กิจกรรมการพัฒนาที่นำเข้าไปชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความพร้อมของชุมชน สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

5. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน โดยผู้นำชุมชนจะต้องสามารถรับทราบและยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วและเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีความศรัทธาอยู่ในตัวอยู่แล้ว การเริ่มต้นจากผู้นำจึงเป็นไปได้เร็วกว่าประชาชนทั่วไป

6. ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้นกล่าวคือร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุของปัญหา ร่วมปรึกษาหารือทางแก้ไข ร่วมตัดสินใจร่วมการวางแผน ร่วมการปฏิบัติงาน ร่วมการติดตามผลงาน จนถึงขั้นการร่วมบำรุงรักษาในระยะยาวหลักการดังกล่าวข้างต้นถือเป็นแนวทางการทำงานที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

สรุปได้ว่า หลักการและแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมนั้นคือ ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม จากนั้นต้องสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกันหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความพร้อมของชุมชน สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน โดยอาศัยผู้นำชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

3. การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่

หลักใหญ่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงานซึ่ง Hood (1991) เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” มีหลักสำคัญ 7 ประการ คือ

1. จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands-on professional management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะเกิดความรับผิดชอบต่อตรวจสอบจากภายนอก

2. มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบจะมีได้ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

3. เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater emphasis on output controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

4. แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อยๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิต ให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

5. เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to greater competition in the public sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีทำงานไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

6. เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on private sector styles of management practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการ ไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

7. เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หยุดยังการเรียกรื่องของสหภาพแรงงาน จำกัดต้นทุนการปฏิบัติ เหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less)

สรุปแนวคิดสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การปฏิบัติงานด้วยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ งานที่ทำมีมาตรฐานและสามารถวัดผลงานได้ชัดเจน มีการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และจัดรูปแบบการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

4. สถาบันศาสนากับการจัดสวัสดิการสังคม

จากเหตุการณ์ที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นการฟื้นฟูศาสนาในโลกสมัยใหม่เกิดขึ้นก่อนในศาสนจักรคาทอลิกโดยเริ่มเห็นความพยายามมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 การออกคำสอนคาทอลิกเพื่อสังคม (Catholic Social Teaching) ครั้งแรกของพระสันตะปาปาเลโอที่ 13 ในค.ศ. 1891 ฉบับแรกชื่อว่าสมณสาส์นถึงใหม่ (Rerum Novarum) มีใจความสำคัญว่าด้วยปัญหาเรื่องสิทธิของผู้ใช้แรงงานโดยสอนให้คริสต์ชนผู้ศรัทธาในพระเจ้าแสดงความรักและความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ไม่เพียงแต่ให้การสงเคราะห์เท่านั้น ทว่าจะต้องช่วยเหลือให้สามารถดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยพระสมณสาส์นฉบับนี้ถูกมองว่าเป็นการกลับใจของพระ-ศาสนจักรที่หันกลับมาพิจารณาบทบาทและหน้าที่ต่อโลกสมัยใหม่โดยเฉพาะประเด็นเรื่องสิทธิ-มนุษยชน (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2553, หน้า 108-109, 138-139)

บริบทแวดล้อมในช่วงก่อนการออกสมณสาส์นสิ่งใหม่นั้นสังคมยุโรปได้ผ่านการปฏิวัติอุตสาหกรรมโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการจ้างแรงงานตามมาปัญหาคือความยากจนและสภาพความเป็นอยู่ที่เลวร้ายของแรงงานเนื่องจากการเอารัดเอาเปรียบของนายจ้างแรงงานเหล่านี้เป็นเป้าหมายของพระศาสนจักรในเวลานั้นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือตามหลักศาสนา (เสรี พงศ์พิศ, คมสัน หุตะแพทย์, และ รุ่งโรจน์ ตั้งสุริยกิจ, 2528, หน้า 39) ประกอบกับความตื่นตัวขององค์กรพัฒนาเอกชนในยุโรปช่วงคริสต์ทศวรรษ 1880-1890 เกิดองค์กรจากการรวมตัวกันของชนชั้นแรงงานเป็นจำนวนมาก ดังนั้นพระศาสนจักรคาทอลิกจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในประเด็นนี้และถือเป็นหน้าที่ของศาสนจักรที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลืออย่างน้อยที่สุด โดยการเตือนสติคริสต์ศาสนิกชนให้ตระหนักถึงปัญหาของแรงงานมากขึ้นและเป็นโอกาสในการเรียกความศรัทธาและกอบกู้สถานภาพของพระศาสนจักรคืนมา

การเปลี่ยนแปลงที่ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สะท้อนการปรับตัวครั้งใหญ่ของพระ-ศาสนจักรคาทอลิกคือการสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนครั้งสำคัญของพระศาสนจักรอันมีผลต่อการปรับตัวของพระศาสนจักรท้องถิ่นทั่วโลกผลของการสังคายนาลูกประกาศออกมาเป็นคำสอนคาทอลิกเพื่อสังคมคือสมณสาส์นความปีติยินดีและความหวัง (Gaudium et Spes) และสมณสาส์นการพัฒนาประชาชาติ

(Populorum Progressio) ใจความสำคัญของสมณสาสน์ฉบับแรกกล่าวถึงแนวทางการแพร่ธรรมของพระศาสนจักร โดยเน้นว่าพระศาสนจักรจะต้องก้าวเดินไปพร้อมกับมนุษย์ในโลกปัจจุบันและต้องร่วมเผชิญทั้งความยินดีความเศร้าโศกความสมหวังและความผิดหวัง ส่วนสมณสาสน์ฉบับหลังมีใจความสำคัญคือการพัฒนาที่แท้จริงจะต้องเป็นการพัฒนาที่ครบทุกด้านจะเห็นได้ว่าสมณสาสน์ที่เกิดขึ้นจากการสังคายนาครั้งนี้ก็เป็นความต่อเนื่องของคำสอนคาทอลิกเพื่อสังคมตลอดเวลาที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบันก็ยังคงมีการออกคำสอนคาทอลิกเพื่อสังคมอยู่อย่างสม่ำเสมอแต่ผลอย่างเป็นรูปธรรมที่สุดของการสังคายนาครั้งนี้คือที่ประชุมได้จัดให้มีคณะกรรมการในระดัการบริหาร ส่วนกลางของพระศาสนจักร มีชื่อว่า “คณะกรรมการยุคิธรรมและสันติ” ซึ่งในภายหลังบรรดาพระศาสนจักรท้องถิ่นก็จะจัดตั้งคณะกรรมการที่มีชื่อเดียวกันนี้ในระดับย่อยลงไปหน้าที่หลักของคณะกรรมการนี้จะเป็นการเคลื่อนไหวเรียกร้องและปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะของผู้ยากไร้และกลุ่มคนชายขอบ (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2553, หน้า 96-97; เสรี พงษ์พิศ และคนอื่นๆ, 2528, หน้า 65) การสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 นั้นเป็นผลจากสงครามโลกทั้งสองครั้งที่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาลพระศาสนจักรได้แสดงบทบาทสาธารณะในการบรรเทาทุกข์ทั้งผู้ประสบภัยสงครามและผู้อพยพลี้ภัยซึ่งเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลของแต่ละประเทศไร้ความสามารถทางเศรษฐกิจ แต่ด้วยคุณลักษณะความเป็นองค์กรทางศาสนาส่งผลให้พระศาสนจักรสามารถระดมทุนได้มาก (Ferris, 2005, p. 315) จึงเป็นการเรียกศรัทธาคืนจากศาสนิกชนเป็นอย่างดี องค์กรที่เกี่ยวข้องกับพระศาสนจักรคาทอลิกเช่นมิชชันนารีคณะนักบวชทั้งชายและหญิงจะมีกิจกรรมในการสงเคราะห์และพัฒนาผู้ยากไร้หรือผู้ประสบปัญหาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา หลายองค์กรได้พัฒนาจนกลายเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนคาทอลิกในปัจจุบัน (Davies, 2013, pp. 15-16, 19-20) ทว่าองค์กรพัฒนาเอกชนคาทอลิก (Catholic-Inspired NGOs) รวมไปถึงองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาอื่นๆ เติบโตและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของทั้งสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในทศวรรษก่อนหน้าโดยลดบทบาทภาครัฐและส่งเสริมภาคธุรกิจทำให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทสาธารณะเพิ่มมากขึ้น (Hoffstaedter & Tittensor, 2013, pp. 402-403) ประกอบกับการพัฒนากระแสหลักและการเมืองระหว่างประเทศก่อให้เกิดปัญหาตามมาจำนวนมาก โดยเฉพาะปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนปัญหาความยากจนรวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมทำให้องค์กรศาสนาจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นต้นมา

สำหรับประเทศไทยนั้น วิธีการเผยแพร่คริสต์ศาสนานับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 โดยโปรตุเกสได้ส่งทูตเข้ามาและมีคณะมิชชันนารีติดตามมาเพื่อเผยแพร่คริสต์ศาสนาโดยใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้ (เสรี พงษ์พิศ, 2529, หน้า 97-100)

1. วิธีคณะทูต การเผยแพร่คริสต์ศาสนาในประเทศไทยเช่นนี้ เกิดขึ้นในช่วงแรกๆ ของการเผยแพร่คริสต์ศาสนา โดยคณะทูตที่เผยแพร่ศาสนาจะติดตามมากับคณะทูตทางราชการ แล้วออกเผยแพร่คริสต์ศาสนาให้แก่ประชาชนในประเทศไทย

2. วิธีสัมพันธไมตรี วิธีการเผยแผ่คริสต์ศาสนาเช่นนี้ เกิดจากผู้นำสูงสุดของคริสต์ศาสนาต้องการเผยแผ่คริสต์ศาสนาให้ได้รับศาสนิกชนเป็นจำนวนมากๆ จึงใช้วิธีผูกสัมพันธไมตรีกับผู้นำของประเทศไทย เช่น สมัยพระนารายณ์มหาราช มีพระราชสาส์นทางไมตรีของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ทูลเชิญให้สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเข้าคริสต์ศาสนาเป็นต้น

3. วิธีคณะราชทูต เป็นวิธีการที่เผยแผ่คริสต์ศาสนาที่ดูแล้วมีความเป็นทางการมากขึ้น เป็นที่น่าเชื่อถือโดยวิธีการแต่งตั้งมาจากหน่วยงานของประเทศไทยที่ต้องการจะเผยแผ่คริสต์ศาสนาโดยตรงเข้ามาสู่ประเทศไทย เช่น คณะราชทูตของเซวาลิเออร์ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นต้น

4. วิธีคณะมิชชันนารี วิธีการเผยแผ่ในลักษณะนี้เป็นการเผยแผ่โดยคณะบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหลายเรื่องอยู่ในคณะมิชชันนารีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ เช่น ความเชี่ยวชาญเรื่องการแพทย์ของคณะมิชชันนารี เป็นต้น

5. วิธีสังคมสงเคราะห์ วิธีการเผยแผ่คริสต์ศาสนาเช่นนี้ เกิดขึ้นเพราะต้องการเผยแผ่ คริสต์ศาสนาให้กับประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตและเข้าถึงประชาชนได้หลายระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เช่น ตั้งโรงเรียนสามเณรคริสเตียนเพื่อผลิตนักบวชพื้นเมือง และจัดตั้งคณะภคินีคณะรักไม้มากาเจน เป็นต้น

6. วิธีตั้งองค์การและสมาคม วิธีการเผยแผ่คริสต์ศาสนาเช่นนี้เกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะต้องการให้การเผยแผ่ไปอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว และปฏิสัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งองค์การและสมาคมนี้มีอยู่ในประเทศไทยหลายสมาคม เช่น สมาคมคริสตจักรแห่งประเทศไทย เป็นต้น

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In – depth Interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย ดังนี้

1.1.1 แนวคิดทฤษฎีสวัสดิการสังคม

1.1.2 แนวคิดการมีส่วนร่วม

1.1.3 การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่

1.1.4 สถาบันศาสนากับการจัดสวัสดิการสังคม

1.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ มีการร่างข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีค่าสำคัญพร้อมกับลักษณะของข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่น และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย

โดยในส่วนของการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก สำหรับกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้แทนจำนวน 30 คน จากบุคคลฝ่ายศาสนจักรและความคิดเห็นของนักวิชาการที่นับถือศาสนาต่างๆ ในมุมมองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการหรือการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ของศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความทางอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยออกแบบโครงสร้างของแบบสอบถามที่ไม่กำหนดข้อคำถามชัดเจนตายตัว มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง เป็นการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นได้หลากหลายรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการและวิธีการวิเคราะห์ ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก ที่พบได้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย และหัวข้อย่อย ซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางเชิงคุณภาพ เป็นการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏ

ผลและการอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมมีผู้ให้ความสนใจจำนวนมาก ทั้งการดำเนินงานสวัสดิการของภาครัฐก็ได้มีการปรับรูปแบบและพยายามที่จะเข้าสู่รัฐสวัสดิการ เพราะรัฐมีหน้าที่สำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน และประชาชนก็ต้องการให้รัฐคุ้มครองดูแลอย่างครอบคลุม แต่จากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น การก้าวสู่สังคมผู้สูงวัย และการลดลงของทรัพยากร และสภาพเศรษฐกิจประเทศล้วนส่งผลต่อการดำเนินงานสวัสดิการ

การช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่างๆ ของสถาบันศาสนาจึงเป็นเสาหลักสำคัญที่มีบทบาทและให้ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุม และเป็นงานที่ศาสนาต่างๆ ได้ดำเนินงานด้านนี้มาอย่างยาวนานควบคู่กับการเผยแผ่ศาสนา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการช่วยเหลือที่มีพลังมากกว่าบทบาทรัฐทั้งนี้ สภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ศึกษาเรื่องการปฏิรูปสวัสดิการสังคมโดยหลักศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า กิจกรรมทางศาสนาของแต่ละศาสนาในประเทศไทยนั้น มีความหลากหลายตามหลักการและวัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นๆ กิจกรรมทางศาสนาเป็นประเพณีปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งหลักคำสอนของแต่ละศาสนา ดังนั้น กิจกรรมทางศาสนาจึงมีความสำคัญต่อศาสนิกชนที่จะต้องปฏิบัติต่อๆ กันมา

ผลจากการวิจัยการดำเนินงานด้านสวัสดิการของศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายแสดงให้เห็นว่า ศาสนจักรได้ใช้แนวทางด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งนับเป็นการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมทุกด้านสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับการนิยามความหมายสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548) ที่ได้สังเคราะห์ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า เป็นระบบการจัดการเกี่ยวกับบริการสังคมต่าง ๆ ของสถาบันทางสังคมที่กำหนดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลและกลุ่มให้บรรลุซึ่งความพอใจในมาตรฐานชีวิต สุขภาพอนามัยและความพอใจในความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถอย่างเต็มที่งานวิจัยนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. การจัดสวัสดิการสังคมโดยศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย

การจัดสวัสดิการสังคมโดยศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย พบว่า หลักการสำคัญในการดำเนินงานสวัสดิการโดยศาสนจักร คือ การทำให้สมาชิกมีความรักกันมากขึ้น ดูแลกันมากขึ้น ซึ่งเกิดจากแก่นคำสอนของศาสนา ความศรัทธาในพระเจ้า และการมาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของศาสนจักร หลักการสำคัญของการดำเนินงานสวัสดิการใช้หลักให้ผู้ที่จะรับความช่วยเหลือได้พิจารณาตนเองว่าสามารถพึ่งตนเองได้เพียงใด ศาสนจักรมีโครงการสวัสดิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาการทำงาน แต่ต้องเริ่มจากความพยายามของบุคคลนั้นๆ

งานสวัสดิการของศาสนจักรจะช่วยเพื่อนมนุษย์ใน 2 ทาง คือ ทางจิตวิญญาณ และทางโลก ทางด้านจิตวิญญาณ คือ การที่ศาสนจักรจะสอนให้พึ่งพาตนเองสอนการควบคุมอารมณ์ความคิด ให้มีความรักต่อพระเจ้าเพื่อให้ส่งต่อความรักไปยังเพื่อนร่วมโลก ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์วิสุทธิชนยุคสุดท้ายจะ

สอนเรื่องของความรัก การให้อภัยว่าเป็นเรื่องสำคัญ สอนให้คนเข้าใจถึง 2 ข้อใหญ่ คือ รักพระผู้เป็นเจ้าก่อน และรักเพื่อนบ้าน คำว่าเพื่อนบ้านเริ่มจากคนในครอบครัว สอนให้เรียนรู้ในการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง ให้เข้าใจชีวิต สามารถวางแผนของความรอด ส่วนทางโลกนั้น คือการให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นได้ เช่น การบริจาคทรัพย์ อาหาร เครื่องใช้จำเป็น การให้ทุนการศึกษา การสอนงาน ฯลฯ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมของศาสนจักรในการจัดสวัสดิการสังคม

รูปแบบการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมของศาสนจักรในการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าการดำเนินงานสวัสดิการของศาสนจักรมีขั้นตอนการดำเนินงาน มีการแบ่งประเภทของสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ มีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยระบุผู้รับผิดชอบ ลักษณะของกิจกรรม และเมื่อเสร็จงานก็จะมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน สำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมาจากความร่วมมือของสมาชิกศาสนจักรซึ่งเข้ามาทำงานด้วยความศรัทธา บางโครงการผู้ปฏิบัติงานไม่มีค่าตอบแทน เงินที่ใช้ทำกิจกรรมจะได้อาจการเสียสละของสมาชิกศาสนจักร ผู้มีรายได้มีฐานะจะแบ่งปัน เรียกว่า “การปันส่วนสิบ” คือการนำเงิน 10% จากเงินขอยอดรายได้ที่หามาได้ในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน หรือแต่ละปีของตนนำมาบริจาค 10% ของรายได้ โดยมีความเชื่อว่า เงินทั้ง 100% นั้นพระผู้เป็นเจ้าประทานให้เรา ดังนั้น เราจึงคืน 10% ให้กับพระองค์

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ประกอบด้วย (1) แนวคิดทฤษฎีสวัสดิการสังคม (2) แนวคิดการมีส่วนร่วม (3) การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ และ (4) สถาบันศาสนากับการจัดสวัสดิการสังคม ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสู่การอภิปรายผล ทั้งนี้ งานด้านสวัสดิการของศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายเป็นการดำเนินงานที่มีมาอย่างยาวนาน และมีโครงสร้างการแบ่งงาน รูปแบบการปฏิบัติงาน การประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนับเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งในการดำเนินงานที่ภาครัฐและหน่วยงานองค์กรต่างๆ สามารถใช้เป็นตัวแบบ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานของศาสนจักรมีความสอดคล้องกับหลักการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่และเป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามหลักการของการการมีส่วนร่วม ซึ่งจะได้อภิปรายให้เห็นเป็นรูปธรรมต่อไป ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมโดยศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย

ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย ได้ถูกกล่าวว่าเป็น “กระแสหลัก” มากขึ้น โดยวิสุทธิชนยุคสุดท้ายได้เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องและเอื้อประโยชน์ต่อสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐ

ซึ่งปัจจุบันนี้มีสมาชิกประมาณกว่าสิบล้านคน นับจากเมื่อเริ่มก่อตั้งในรัฐนิวยอร์กเมื่อปี ค.ศ. 1830 ด้วยสมาชิกเพียง 6 คน ปัจจุบันเป็นศาสนจักรใหญ่ที่สุดลำดับ 4 ของสหรัฐตามประมาณการจากผลวิจัยซึ่งพบว่า ศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายมีสมาชิกศาสนจักรในสังคมทุกระดับ ทั้งในแวดวงธุรกิจ การเกษตร การศึกษา วิทยาศาสตร์ พรรคการเมืองและรัฐบาล อุตสาหกรรมการบันเทิง ผู้สื่อข่าว โดยการบอกต่อของมิตรสหาย เพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงานมากกว่าจากตัวสถาบันศาสนจักรหรือคำสอนของศาสนจักร

การดำเนินงานสวัสดิการ งานสวัสดิการของศาสนจักรแบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ คือ (1) ด้านจิตวิญญาณและ (2) ทางโลก ด้านจิตวิญญาณ เป็นการสร้างพลังใจให้กับคนที่มีพลังที่จะต่อสู้ปัญหาชีวิต ให้แต่ละคนค้นหาตัวตนเพื่อดึงศักยภาพออกมาในการพัฒนาชีวิต เป็นการให้ความรัก ให้กำลังใจ การที่สมาชิกเข้าร่วมทำกิจกรรมในโบสถ์ทุกวันอาทิตย์จะได้คุยแลกเปลี่ยนความเห็น ได้กำลังใจ คำปลอบโยน ซึ่งเป็นคุณค่าและพลังใจให้กับคนที่กำลังท้อแท้ ซึ่งก็ไม่ต่างจากวิธีการของศาสนาพุทธดังจะเห็นได้ว่าชาวพุทธเมื่อรู้สึกทุกข์ เศร้าร้อนไม่มีทางออกก็จะหันเข้าวัด ไปทำบุญ ไปฟังเทศน์ฟังธรรม ก็จะช่วยให้จิตใจดีขึ้น เป็นต้น

ทางจิตวิญญาณหรือการเผยแผ่ศาสนาคำสอนจะมี Mission ทำหน้าที่ดูแลควบคุมงานด้านการสอนศาสนาซึ่งจะมีผู้สอนศาสนาที่ออกไปเผยแผ่ศาสนาทั่วโลก การปฏิบัติงานขึ้นตรงกับอัครสาวก ศาสนจักรแบ่งระดับและแยกการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติงานของพระเจ้าโดยแบ่งเป็นสภาระดับ สามัญ ระดับภาค ระดับ Stake และระดับ Ward สภาเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญต่อระเบียบของศาสนจักร การปฏิบัติงานต่างๆ ผู้นำจะหารือกันเพื่อประโยชน์ของบุคคลและครอบครัว ภายใต้การเป็นผู้นำฐานะปุโรหิตแต่ละระดับ สมาชิกสภาวางแผนการทำงานของศาสนจักรที่เกี่ยวข้องกับงานมอบหมายของตนเอง การทำงานของสภาจะเชื่อเชิญให้สมาชิกสภาแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และทำงานเป็นหนึ่งเดียวกันในการตอบสนองความต้องการของบุคคลและครอบครัว

วัตถุประสงค์ข้อ 2 รูปแบบการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมของศาสนจักรในการจัดสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคมถือเป็นสถาบันที่ 6 ของสังคมที่มีหน้าที่สำคัญและเด่นชัดในสังคม ซึ่ง Reid (1998) กล่าวว่า สวัสดิการสังคมเป็นพันธะทางจริยธรรมทางสังคมที่จะช่วยเหลือผู้ยากไร้ในลักษณะของกิจกรรมที่จัดระบบโดยผ่านนโยบายและแผนงานของรัฐ เพื่อตอบสนองปัญหาสังคมและปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของทุกคน การนิยามลักษณะนี้ให้ความสำคัญของการจัดสวัสดิการว่า ต้องอาศัยสถาบันทางสังคมและโครงสร้างสังคมที่มีอยู่จริง เช่น ครอบครัว โบสถ์ วัด ชุมชน เผ่า รัฐ สหภาพแรงงาน เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ซึ่งหากสถาบันสังคมเหล่านี้สามารถทำหน้าที่การสร้างสวัสดิการที่ดีให้กับสมาชิกของตนก็จะนำไปสู่การมี “สังคมสวัสดิการ” (Welfare society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้สถาบันทางสังคมต่างๆ ให้ทำหน้าที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ดี ทั้งนี้

เสาหลักของระบบสวัสดิการสังคม เสาหลักที่ 4 เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ภาครัฐสามารถขับเคลื่อนเสาหลักอื่นๆ ได้ และทำให้งานสวัสดิการมีความเข้มแข็ง โดยการสร้างความร่วมมือด้านส่งเสริมสวัสดิการเพราะต้องอาศัยทั้งร่างกาย แรงใจ และทรัพยากรสนับสนุน เป็นการทำงานในลักษณะการอุทิศเพื่อสังคม (วิสา ตั้งนทีทวิผล, 2560) แม้ว่างานด้านสวัสดิการจะเป็นบทบาทโดยตรงของรัฐเพื่อทำให้กับประชาชน แต่จากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สัดส่วนของทรัพยากรกับประชากร การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และปัญหาโรคภัยต่างๆ ทำให้ลำพังรัฐก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเพียงพอ การดำเนินงานสวัสดิการโดยสถาบันศาสนาจึงนับเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ช่วยภาระงานด้านนี้ นอกจากนี้ ยังมีการช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งแต่ละหน่วยงานองค์การก็มีวิธีการมีรูปแบบที่ต่างกันไป สำหรับรูปแบบการจัดสวัสดิการของศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายมีการดำเนินงานที่น่าสนใจ ดังนี้

รูปแบบโครงสร้าง การจัดสวัสดิการของศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายเป็นการดำเนินงานที่มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน ทั้งมีการแบ่งงานกันทำ ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างการบริหารงานที่นำเสนอในบทที่ 4 ว่า ในโครงสร้างองค์กรนั้นจะมีผู้นำสูงสุดในการดำเนินงานของศาสนจักร คือ ศาสดา และส่วนที่รับงานต่อมาก็คือ อัครสาวก 12 ซึ่งจะดูแลงานต่างๆ ครอบคลุมทั่วโลก และมีสาวก 70 เป็นผู้ปฏิบัติงานในส่วนการประสานงานระหว่างศาสนจักรทั่วโลก จากโครงสร้างองค์กรนี้ ศาสนจักรได้แบ่งงานและมอบหมายภาระหน้าที่อย่างชัดเจน การพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่มาขอรับความช่วยเหลือ บุคคลจะผ่านการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อนำเสนอประธานเพื่อพิจารณาว่าสมควรให้ความช่วยเหลือในรูปแบบใด มากน้อยเพียงใด มิใช่การตัดสินใจโดยผลการของผู้รับเรื่อง ทั้งมีกฎ ระเบียบ และหลักการในการให้ความช่วยเหลือที่เป็นมาตรฐาน (ประธานาธิบดี, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 18 เมษายน 2562)

จากการช่วยปฏิบัติงานของศาสนจักร โดยตัวผู้วิจัย พบว่า ศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน กล่าวคือ ศาสนจักรนำโดยอัครสาวก โดยอัครสาวกอาวุโสที่สุดคือประธานศาสนจักร และท่านจะเลือกอัครสาวกอีก 2 คนเป็นที่ปรึกษา ทั้ง 3 ท่านนี้ทำหน้าที่ฝ่ายประธานสูงสุด ซึ่งเป็นคณะปกครองสูงสุดของศาสนจักร จากนั้นจะมีอัครสาวกอีก 12 ท่านตั้งเป็นโควรัมอัครสาวกสิบสองนับเป็นองค์กรปกครองสูงสุดอันดับสองของศาสนจักร ฝ่ายประธานสูงสุดและอัครสาวกสิบสอง ช่วยกันควบคุมดูแลทั้งศาสนจักร สมาชิกศาสนจักรดำเนินงานตามโครงสร้างองค์กรลักษณะนี้ดังที่มีอยู่ในพันธสัญญาใหม่ ซึ่งสมาชิกศาสนจักรถือว่าอัครสาวกทุกท่านเป็น “พยาน-พิเศษ” ของพระเยซูคริสต์ทั่วโลก พวกท่านจะเดินทางเพื่อไปปราศรัยและให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มใหญ่ที่มาชุมนุมกันและผู้ไม่เป็นสมาชิกที่สนใจ และพบปะกับผู้นำในท้องถิ่น ส่วนสาวกเจ็ดสิบ เป็นอีกตำแหน่งหนึ่งในพันธสัญญาใหม่ที่จะมาช่วยอัครสาวกสิบสองและรับใช้ตามที่ต่างๆ ทั่วโลก ปัจจุบันมีโควรัมสาวกเจ็ดสิบ จำนวน 8 โควรัม แต่ละโควรัมอาจมีถึง 70 ท่าน สาวกเจ็ดสิบบางท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานบริหารที่สำนักงานใหญ่ แต่ส่วนใหญ่อาศัยและทำงานในเขตภูมิภาคที่ศาสนจักรกำหนด

โครงสร้างองค์กรของศาสนจักรมีความสอดคล้องกับการบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบมาปรับปรุงการทำงาน ซึ่ง Hood (1991) เห็นว่ามีหลักสำคัญ 7 ประการ และหนึ่งในลักษณะสำคัญนั้นคือ การแยกหน่วยงานออกเป็นหน่วยย่อยๆ (Shift to disaggregation of units in the public sector) ตามลักษณะงานและการบริการ ซึ่งแยกการให้เงินสนับสนุน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

จากโครงสร้างการดำเนินงานนำมาสู่การกำหนดขั้นตอนที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งการปฏิบัติงานของศาสนจักรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีลักษณะการแบ่งงานกันทำมีการมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจน จากคำอธิบายโครงสร้างข้างต้นจะเห็นได้ว่างานของศาสนจักรจะแบ่งภาระงาน มีโครงสร้าง มีผู้รับผิดชอบสำหรับงานด้านสวัสดิการทางศาสนจักรมีโครงสร้างและการแบ่งงานอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน โดยมีสภาซึ่งเป็นวิธีให้ผู้นำมารวมกันด้วยความเป็นหนึ่งเดียวและศรัทธาเพื่อทำตามพระประสงค์ของพระเจ้าร่วมกัน เรียกว่า สภา Stake สภายังเปิดโอกาสในการประสานงานของโคเวิร์มและองค์การช่วยเหลือ สำหรับการมีส่วนร่วมในสภานั้น ผู้นำจะประชุมกันในสภาภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ควบคุมเพื่อสนทนาลงถึงวิธีช่วยบุคคลและครอบครัว โดยการนำทางของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ผู้นำช่วยกันกำหนดวิธีที่จะรับใช้สมาชิกในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพงานสวัสดิการแบ่งออกเป็น 6 ภาระงานใหญ่ๆ คือ (1) สมาคมสงเคราะห์ (2) โรงเรียนวันอาทิตย์ (3) หนุ่มสาวโซด (4) ปฐมวัย (5) โคเวิร์มฐานะปุโรหิต และ (6) โคเวิร์มเอลเดอร์ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 ซึ่งการแบ่งงานและการมอบหมายงาน

2. การบริหารการเงิน พบว่า การใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินงานตลอดจนการให้ความช่วยเหลือกิจกรรมหรือบุคคลนั้น การปฏิบัติงานจะมีรูปแบบมีขั้นตอนที่เป็นทางการ ซึ่งข้อมูลจาก Nathan (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2562) อธิบายว่า การให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ทางศาสนจักรเมื่อรับเรื่องมาแล้วจะเข้าสู่ขั้นการพิจารณาเพื่อดูความเหมาะสมและรูปแบบของการช่วยเหลือ หากเป็นกรณีรายบุคคลจะมีการสัมภาษณ์บุคคลที่ขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งทางศาสนจักรจะเริ่มจากการให้บุคคลพิจารณาความจำเป็นพิจารณาการดำเนินชีวิตประจำวันว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนใดได้บ้าง มีอะไรที่บุคคลสามารถพึ่งพาตนเองศาสนจักรใช้หลักการให้บุคคลช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะรับความช่วยเหลือจากองค์กร อย่างไรก็ตามก็ดีทางศาสนจักรก็มีความพร้อมในการสนับสนุนช่วยเหลือสำหรับบุคคลที่ขัดสน สามารถรับอาหาร เสื้อผ้าของใช้จากทางศาสนจักรเพื่อการยังชีพ การใช้จ่ายเงินและอุปกรณ์ สิ่งของต่างๆ ทางศาสนจักรจะมีระบบการควบคุมที่ชัดเจน โปร่งใส ซึ่งหลักการนี้เป็นไปตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังที่ Hood (1991) อธิบายว่า งานต้องมีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit standards and measures of performance) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on greater discipline and parsimony in resource use) จำกัดต้นทุนการปฏิบัติ มีการตรวจสอบใช้หลัก “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (do more with less) ซึ่งการดำเนินงานของศาสนจักรก็จะมีประสิทธิภาพ ผลกิจกรรม การปฏิบัติงานด้านสวัสดิการของศาสนจักรทุกกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดภารกิจจะต้อง

นำเสนอผลการปฏิบัติงาน มีการพิจารณาผลที่ได้ ผลกระทบ มีสิ่งใดที่ต้องนำไปสู่การปรับปรุง และผู้ที่ออกมาสอนศาสนาในประเทศต่างๆ ก็จะต้องรายงานผลและรายละเอียดต่างๆ ทั้งด้านการปฏิบัติงาน ความเป็นอยู่ ค่าใช้จ่ายของผู้ปฏิบัติงาน และทุกคนที่ออกมาปฏิบัติงานเผยแผ่ศาสนานั้นก็ทำด้วยหัวใจแห่งความศรัทธา มิใช่ด้วยตัวเงินรายได้แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าบทบาทงานด้านสวัสดิการนั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของรัฐ แต่จากโครงการต่างๆ ที่รัฐดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือสังคม พบว่า ภาครัฐจะเน้นการช่วยเหลือในลักษณะการ “ให้” ที่มีลักษณะประชานิยม ด้วยมุ่งหวังสร้างความนิยม ซึ่งการให้เช่นนี้ขัดกับหลักการที่สอนให้ประชาชนพึ่งตนเอง

ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินงานสวัสดิการของศาสนจักรแห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายมีองค์ความรู้และวิธีการที่ดีซึ่งหากภาครัฐนำมาปรับใช้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ดังต่อไปนี้

1. การจัดโครงสร้างองค์การกรมอบหมายงานที่ชัดเจน
2. เน้นสร้างการมีส่วนร่วม
3. เน้นการพึ่งพาตนเอง
4. สร้างความเข้มแข็งของสังคมจากฐานราก
5. ใช้หลัก โปร่งใส ตรวจสอบได้
6. ต้องมีการประเมินผลงานทุกโครงการ
7. สนับสนุนให้ทุกศาสนาทำกิจกรรมเพื่อสังคม
8. บูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐและสถาบันศาสนา

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ให้ศึกษาแนวทางการจัดการสวัสดิการสังคมของศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม เป็นต้น
2. ควรศึกษาการจัดการสวัสดิการสังคมให้กับผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ

รายการอ้างอิง

กรรองทอง กาญจนเลิศพรทวี. (ม.ป.ป.). งานสังคมสงเคราะห์ของศาสนาคริสต์คาทอลิก กรณีศึกษาด้าน

สุขภาพของผู้สูงอายุ (บ้านพักเบธานี). ม.ป.ท.

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล. 25 สิงหาคม 2562. สัมภาษณ์.

เพ็ญจันทร์ ล้อสีทอง

- บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์. (2553). *อยู่กับปวงประชา*. กรุงเทพฯ: แผนกยุติธรรมและสันติ.
ประธานาธิบดี. 18 เมษายน 2562. สัมภาษณ์.
- พรณทิพย์ เพชรมาก. (2545). *สวัสดิการชุมชน แก่จนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนา
สังคม และความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- วิสา ตั้งนทีทวีผล. (2560). *รายงานการเงินฐานรากไตรมาสที่ 3 ปี 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบาย
พัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
- สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม. (ม.ป.ป.). ตอนที่ 2: องค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทย. วันที่ค้น
ข้อมูล 12 มกราคม 2562, เข้าถึงได้จาก [http://www.thaicivilsociety.com/?p=content
&id_content=250](http://www.thaicivilsociety.com/?p=content&id_content=250)
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). *การพัฒนาชุมชน = Community development*. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสรี พงศ์พิศ, คมสัน หุตะแพทย์, และรุ่งโรจน์ ตั้งสุริยกิจ (บ.ก.). (2528). *คำสอนเพื่อสังคม: สมณสาธิตสำคัญ
ของศาสนาจักรคาทอลิกเกี่ยวกับการพัฒนาและสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- Davies, T. R. (2013). *NGOs: A new history of transnational civil society*. London: Hurst & Company.
- Ferris, E. (2005). Faith-based and secular humanitarian organizations. *International Review of the Red
Cross*, 87(858), 311-325.
- Hoffstaedter, G., & Tittensor, D. (2013). Religion and development: Prospects and pitfalls of faith-based
organizations. In M. Clarke (Ed.), *Handbook of research on development and religion*.
Cheltenham, U.K: Edward Elgar.
- Hood, C. (1991). A public management for all seasons?. *Public Administration*, 69(1), 3-19.
- Reid, P.N. (1998). *Social welfare history*. In *encyclopedia of social work*. Washington: Pc. National
Association of Social Workers.
- Turner, J. (1974). *Development and administration: Operational implications for social welfare*. New
York: United States Committee, International Council on Social Affair.